

Отримано: 01 грудня 2021 р.

Прорецензовано: 18 грудня 2021 р.

Прийнято до друку: 20 грудня 2021 р.

e-mail: iershova.ny@gmail.com

olha.kryvytska@oa.edu.ua

DOI: 10.25264/2311-5149-2021-23(51)-96-102

Ершова Н. Ю., Кривицька О. Р. Аналітичні аспекти внутрішнього аудиту на підприємстві в контексті нових трендів та викликів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА, грудень 2021. № 23(51). С. 96–102.

УДК: 657.6

JEL-класифікація: D 83, G32, M 42

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0003-3544-3816>

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-0844-3362>

Ершова Наталя Юріївна,

доктор економічних наук, професор

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Кривицька Ольга Романівна,

доктор економічних наук, професор

Національного університету «Острозька академія»

АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ТРЕНДІВ ТА ВИКЛИКІВ

Стаття присвячена дослідженню аналітичних аспектів внутрішнього аудиту в контексті нових трендів та викликів. Систематизація проблемних аспектів внутрішнього аудиту показала, що вимоги до вдосконалення аналітичних аспектів внутрішнього аудиту стають все більш високими. Обґрунтовано, що технології аналізу даних важливі для впровадження процедур безперервного моніторингу на підприємстві. Побудовано профіль опитування, на якому може базуватися аналітика ризиків. Систематизовано ключові ризики для внутрішнього аудиту, які сприятимуть покращенню його організації та уможливають надання ризик-орієнтованих та об'єктивних аудиторських послуг, консультацій та професійної думки для зацікавлених сторін «домашнього офісу» підприємства.

Ключові слова: внутрішній аудит, управління, ризики, управління змінами, аналітика.

Ершова Наталья Юрьевна,

доктор экономических наук, профессор

Национального технического университета «Харьковский политехнический институт»

Кривицкая Ольга Романовна,

доктор экономических наук, профессор

Национального университета «Острожская академия»

АНАЛИТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИИ В КОНТЕКСТЕ НОВЫХ ТРЕНДОВ И ВЫЗОВОВ

Статья посвящена исследованию аналитических аспектов внутреннего аудита в контексте новых трендов и вызовов. Систематизация проблемных аспектов внутреннего аудита показала, что требования к усовершенствованию аналитических аспектов внутреннего аудита становятся все более высокими. Обосновано, что технологии анализа данных важны для внедрения процедур непрерывного мониторинга на предприятии. Построен профиль опроса, на котором может базироваться аналитика рисков. Систематизированы ключевые риски для внутреннего аудита, которые будут способствовать улучшению его организации и позволяют предоставлять риск-ориентированные и объективные аудиторские услуги, консультации и профессионального мнения для заинтересованных сторон «домашнего офиса» предприятия.

Ключевые слова: внутренний аудит, аналитика, управление, риски, управление изменениями.

Natalia Iershova,

Doctor of Economics sciences, Professor,

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

Olha Kryvytska,

Doctor of Economics sciences, Professor,

The National University of Ostroh Academy

ANALYTICAL ASPECTS OF THE ENTERPRISE'S INTERNAL AUDIT IN THE CONTEXT OF NEW TRENDS AND CHALLENGES

The article is devoted to the study of the analytical aspects of internal audit in the context of new trends and challenges. The systematization of problematic aspects of internal audit has shown that the requirements for improving the analytical aspects of internal audit are becoming higher. These benefits can only be realized when internal audit not only uses data analysis techniques to automate individual audit procedures, but fully integrates these methods into the internal audit lifecycle. A survey profile has been built on which risk analytics can be based.

The key risks for internal audit have been systematized. It will contribute to the improvement of its organization and allow the provision of risk-oriented and objective audit services, advice and professional opinion.

There are many tools which can help to collect and manage data, and while this can provide exceptional opportunities for business decision making and development, it also poses the challenge of finding appropriate applications that meet the unique needs of an organization. The audit should assist in the creation, integration, and deployment to conduct appropriate audits and controls to ensure that it is fully fit for purpose and cost. It is substantiated that data analysis offers internal auditors a multidimensional view of data, which improves data transformation and enables proactive risk management, which is what the internal audit stakeholders expect.

Attention is paid to the role and importance of internal audit in corporate culture, assessing the values and goals of the company.

The research results have practical orientation, since a properly constructed internal audit system allows achieving stability in business development.

Keywords: *internal audit, analytics, management, risks, change management.*

Постановка проблеми. Не тільки економічна криза, як наслідок COVID-19, але й технологічні інновації, посилення конкуренції визначають необхідність змін в системі управління діяльністю суб'єктів господарювання. Це стосується оцінки ризиків та більш ефективного управління подіями, що спричиняють негативні наслідки для підприємства. Реагуючи на нові виклики, компанія Heineken оновила свою стратегію зростання – EverGreen. Її завдання – підвищення ефективності та створення довгострокової цінності. За останні кілька років внутрішній аудит перетворився на впливову функцію всередині організації, що сприяє виявленню та оцінці ключових ризиків та виконує консультативну роль для осіб, які приймають рішення. Тому визначення детермінант розвитку аналітики внутрішнього аудиту зараз на часі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значними внесками у розвиток теорії та практики внутрішнього аудиту є дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких М. Т. Білуха, М. І. Бондар, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Т. О. Каменська, Н. Кастанхьєра, М. Д. Корінько, Р. Крейг, Дж. Крейвелл, А. М. Кузьмінський, О. А. Петрик, Л. Родригес, В. С. Рудницький, А. Ташакоррі, В. Г. Швець та ін. [1–8]. Сучасні тенденції в сфері науки та практики внутрішнього аудиту визначають, що останній перебуває під більш пильною увагою, щоб мати змогу ефективно виявляти та оцінювати ключові ризики та виконувати консультативну роль для забезпечення сталого розвитку економічного суб'єкта.

Мета і завдання дослідження: визначити детермінанти розвитку аналітики внутрішнього аудиту. Для цього на основі системного аналізу необхідно встановити найбільш проблемні аспекти внутрішнього аудиту, встановити ключові ризики для внутрішнього аудиту, окреслити важливість аналітики аудиту для відповідності сучасним запитам та завданням.

Виклад основного матеріалу. У системі управління діяльністю підприємства внутрішній аудит є складовою забезпечувальною підсистемою і призначений для інформаційного супроводження розробки та ухвалення управлінських рішень [4; с. 8–10]. У стандарті Міжнародного Інституту внутрішніх аудиторів розкрито сутність внутрішнього аудиту через діяльнісний підхід: як надання гарантій, а також консультацій щодо удосконалення діяльності підприємства, у тому числі управлінської [11]. Останні дослідження вказують на те, що внутрішній аудит є дієвим інструментом для покращення оцінки ризиків в процесі бухгалтерської та управлінської діяльності [16; 17]. З позицій інституційної теорії, управління ризиками визначається як ключовий внесок у досягнення інституційних цілей і місій. Інституційний вектор розвитку забезпечують міжнародні стандарти управління, управління ризиками, внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту [12–15]. На підтвердження цієї тези М. Фулоп зазначає, що внутрішній аудит має здійснюватися відповідно до міжнародних стандартів та правових норм для оцінки управління ризиками та системи внутрішнього контролю в організації [6]. Проте, практична дієвість внутрішнього аудиту визначається наявністю певних проблемних аспектів. Для їх встановлення та систематизації нами проведено опитування менеджерів підприємств Харківського та Рівненського регіону (вибірка становила n=35 підприємств середнього бізнесу) (рис. 1).

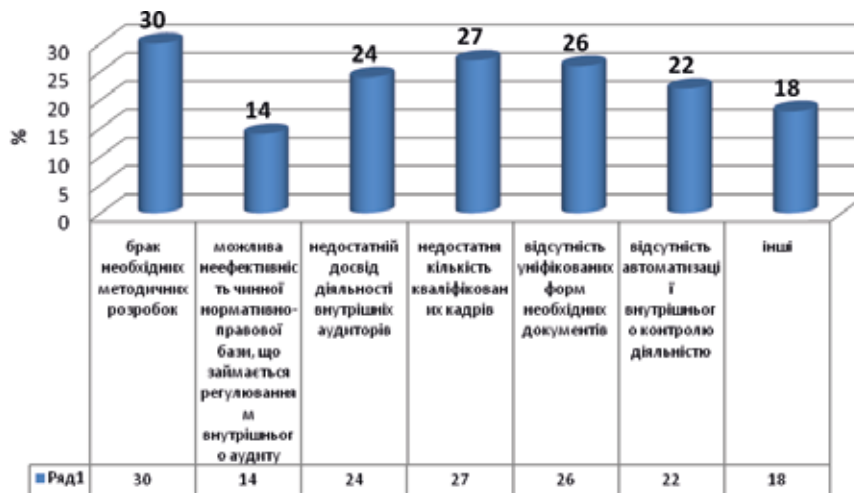

Рис. 1. Результати опитування щодо найбільш проблемних аспектів внутрішнього аудиту, %

Джерело: розраховано авторами.

За результатами можна побачити, що основними проблемами респондентами визначені брак необхідних методичних розробок, недостатня кількість кваліфікованих кадрів, відсутність уніфікованих форм необхідних документів, недостатній досвід діяльності внутрішніх аудиторів та ін. Дійсно, зазначені проблемні аспекти створюють перешкоди в організації внутрішнього аудиту на підприємстві, а також створюють підґрунтя до подальшого удосконалення теорії та методології внутрішнього аудиту.

Далі дослідимо більш предметно проблемні аспекти для встановлення детермінант розвитку внутрішнього аудиту.

Одним з проблемних аспектів внутрішнього аудиту (рис. 1) визначено брак необхідних методик внутрішнього аудиту, робочої документації, звітів, що призначені для забезпечення стабільної діяльності служби внутрішнього аудиту з точки зору організації. З погляду теорії агенських відносин звіти внутрішніх аудиторів є засобом комунікації і мають допомагати донести результати аудиту до зацікавлених сторін. Р. Чемберс у 2018 р. зазначив, що кінцева мета внутрішнього аудиторського звіту полягає в тому, щоб переконати користувачів вжити необхідних заходів для покращення діяльності організації. Покращення структури аудиторських звітів може бути визначено за результатами опитування зацікавлених сторін. Ключовими питаннями можуть бути такі: «Яка інформація потрібна користувачам? Як найкраще задокументувати виконану роботу внутрішнього аудитора? Як краще передати результати, які при розгляді вплинуть на організацію?» Відповіді на такі питання можуть не тільки забезпечити удосконалену структуру звіту, але й бути додатковою ініціативою для забезпечення безпеки та оцінки апетиту підприємства до ризику.

Будь-яка дія пов'язана з певним ступенем ризику, тому ризик є частиною діяльності підприємства. У ISO 31000/2018 зазначено, що ризик може бути визначений як вплив невизначеності на цілі [13]. За такою логікою, ефект може визначатися як відхилення від того, що можна було б очікувати. У разі позитивного відхилення з'являються можливості, у разі негативного – ризик. У принципах, які викладені в COSO (2007 р.), визначено, що невід'ємна передумова корпоративного управління ризиками полягає в тому, що кожна організація існує для створення цінності для заінтересованих сторін. Тому, ISO 31000 (2018 р.) визначає, що спектр управління ризиками складається із систематичного застосування політики, процедур та практики управління, включаючи комунікацію, консультації, встановлення контексту та оцінку, лікування, моніторинг, ресстрацію та звітність про ризики [13].

Для досягнення цілі зменшення або оцінки ризиків фахівці мають використовувати технології, зокрема аналітику даних у внутрішньому аудиті. В такому аспекті це дієвий шлях для: 1) підвищення ролі внутрішнього аудиту у галузі управління ризиками; 2) забезпечення впевненості; 3) рівноправного партнерства в корпоративному управлінні.

На підтвердження цієї тези АІСРА визначив аналітику даних як «мистецтво та науку виявлення та аналізу закономірностей, виявлення аномалій та вилучення іншої корисної інформації, яка пов'язана з предметом аудиту, за допомогою аналізу, моделювання та візуалізації з метою планування чи проведення аудиту» [18].

Дослідження, проведені світовими аналітичними агенціями, підтверджують, що аналітика аудиту

значно поширилася останніми роками [19; 20]. Проте служби внутрішнього аудиту підприємств її використовують не достатньо. Однією з причин, що стримують практичне використання аналітики аудиту, є недостатня кількість кваліфікованих кадрів та недостатній досвід діяльності внутрішніх аудиторів, що також підтверджено результатами опитування (рис. 1). Другою вадою для практичного використання аналітики аудиту, на нашу думку, є брак коштів для інвестицій. Дійсно, для того, щоб використовувати аналітику даних на високому рівні зрілості та узгодженості із стратегічними цілями діяльності організації, необхідні інвестиції (значні) у технології, а також експертна допомога при практичному впровадженні. Відсутність або брак вказаних елементів призводить до того, що на більшості підприємств або взагалі не використовують аналітику даних, або використовують не структуроване, тобто час від часу.

В умовах четвертої промислової революції багато компаній реалізують проекти з впровадження технологій у галузі автоматизації роботизованих процесів (RPA), штучного інтелекту (AI), блокчейну та Інтернету речей (IoT), всі з яких засновані на надійних програмах аналізу даних або вимагають їх. Інформаційні технології мають вирішальне значення для довгострокового успіху більшості підприємств. На сьогодні варіантами програмного забезпечення аналізу даних є Microsoft Excel, Access, IDEA, SAS. Завдяки використанню інформаційних технологій для внутрішнього аудитора стає можливим багатовимірне представлення даних, що здатне покращити перетворення даних і уможливує попереджувальне управління ризиками. Крім того, інформаційні технології сприяють впровадженню нових бізнес-ініціатив, а також постійному вдосконаленню поточних процесів, у тому числі процесу внутрішнього аудиту. Вважаємо, що аналітика даних актуальна для всіх етапів аудиту. При плануванні це може допомогти полегшити профіль ризиків за допомогою аналізу фінансової звітності [21; 22], аналізу моделі переваг та стратегії [23] та іншого детального аналізу даних, таких як виручка, запаси та нарахування заробітної плати, для виявлення аномалій, закономірностей та прогалин внутрішнього контролю. Нами пропонується профіль опитування, на якому може базуватися аналітика ризиків (рис. 2).

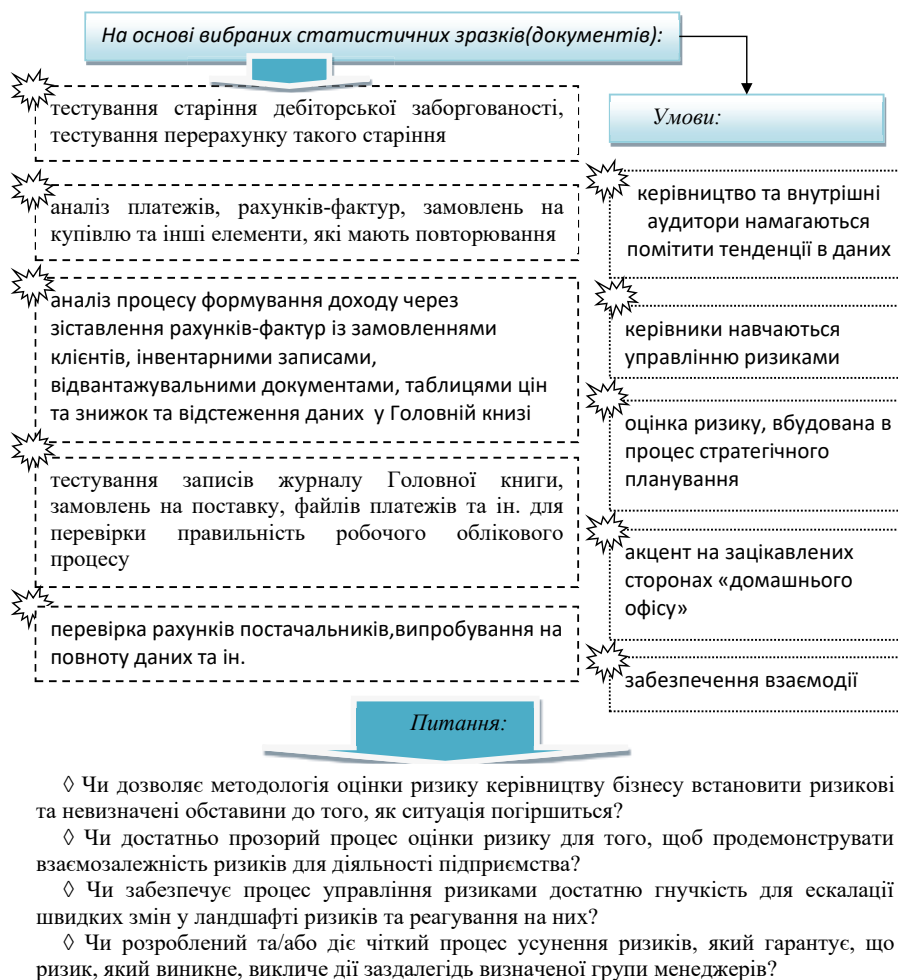

Рис. 2. Профіль опитування, на якому може базуватися аналітика ризиків

Джерело: розроблено авторами.

На нашу думку, профіль опитування, на якому може базуватися аналітика ризиків, може бути розширений за умов потреби оцінки безперервності бізнесу, безпеки працівників, захищеності інформаційних систем та ін. В такому разі будуть потрібні додаткові ініціативи щодо інвестиції у більш «суворі» процедури тестування. Технології аналізу даних важливі для впровадження процедур безперервного моніторингу, коли з'являється можливість виявляти загрози кібербезпеці, проводити тестування: доступу користувачів, записів журналу головної книги, правильності касових документів та ін.

Важливими залишаються і питання аналітики звітності. Можливості візуалізації у звітності допомагають представляти зацікавленим сторонам «домашнього офісу» підприємства чіткіші та глибокі спостереження та ідеї [24; 25].

Проте, сучасні тенденції та виклики створюють ризики і для внутрішнього аудиту. Серед них забезпечення належного рівня професіоналізму внутрішніх аудиторів, розуміння керівництвом та аудиторами ролі внутрішнього аудиту в корпоративній культурі та при проведенні м'якого контролю, розвиток навичок у використанні аналітики даних та дотриманні кібербезпеки при проведенні внутрішнього аудиту на підприємстві (рис. 3).

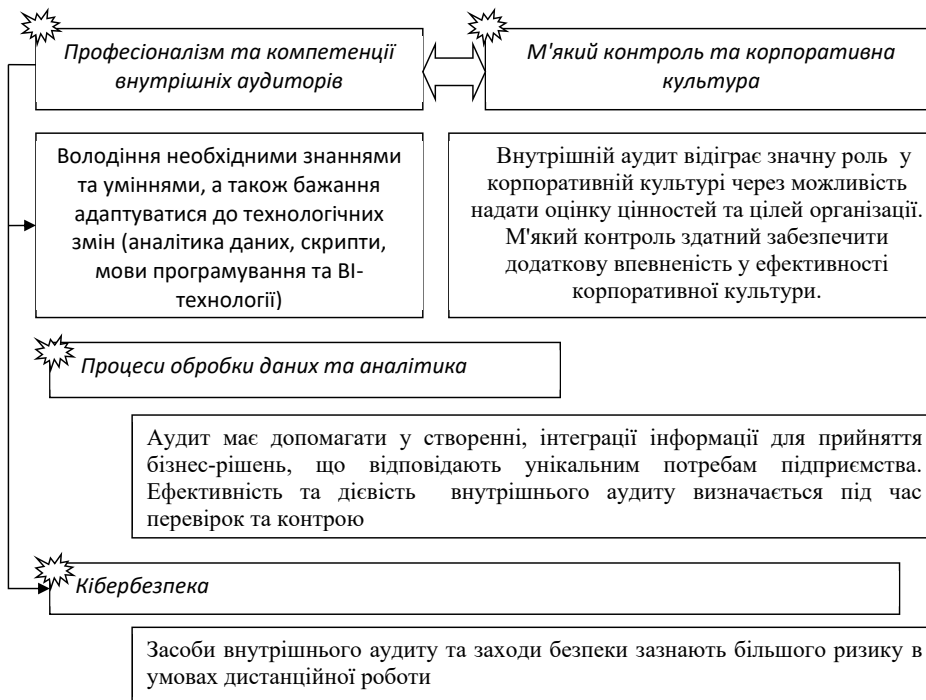

Рис. 3. Ключові ризики для внутрішнього аудиту

Джерело: систематизовано авторами.

На тлі змін у процесах управління портфель навичок та атрибутів, які визначають професійний успіх, також змінюється, тому внутрішні аудитори мають допомогти покращити організацію, їх найважливіші здібності можуть зводитися до розуміння (і реагування) реальності того, що зміни відбуваються постійно та швидко.

Справді, корпоративна культура стає все більш важливою темою для багатьох організацій та розглядається як важлива частина стратегії залучення та утримання інтелектуального капіталу будь-якої компанії. Тому масштабування внутрішнього аудиту забезпечується такими його видами, як, наприклад, культура організації; корпоративне управління; стратегічне планування та управління ризиками. Зміни у культурі, за які рішуче виступають внутрішні аудитори, що працюють у корпоративному просторі, можуть відіграти значну роль у здійсненні управління ризиками, що може означати, що пропаганда культури ризику в суб'єктах економіки може бути пов'язана з ефективним структуруванням системи внутрішнього аудиту.

Висновки. Внаслідок необхідності адаптації підприємств до складних економічних умов зростають очікування від внутрішнього аудиту з боку зацікавлених сторін. Саме тому використання методів та інструментів аналізу даних може докорінно змінити те, яким чином внутрішній аудит відповідає на всі очікування. Завдяки аналітиці внутрішнього аудиту керівництво та менеджмент в змозі підвищити ефективність своєї роботи, отримати більш глибоке розуміння бізнесу, сприяти вдосконаленню підходів до моніторингу. Еволюція функції внутрішнього аудиту прискорюється: ці функції стають більш актуаль-

ними та затребуваними на підприємстві. В контексті всесвітнього впровадження звітності стабільного розвитку внутрішній аудит матиме визначальне значення, оскільки саме через нього іде процес створення фонду організації, який відноситься до ESG-факторів.

Література:

1. Бутинець Ф. Ф., Бутинець Т. А. Господарський контроль як наука: формування її складових. *Вісник ЖДТУ*, 2012, 1(59), 14–21.
2. Butynets, F. F., Butynets, T. A. (2012). Hospodarskyi kontrol yak nauka: formuvannya yii skladovykh [Economic control as a science: the formation of its components]. *Visnyk ZhDTU [Bulletin of ZhSTU]*, 1(59), 14–21. [in Ukrainian].
3. Каменська Т. О. Внутрішній аудит: виникнення та розвиток. *Статистика України*, 2015, 4, 60-68.
4. Kamenska, T. O. (2015). Vnutrishnii audyt: vynyknennia ta rozvytok [Internal audit: origin and development]. *Statystyka Ukrainy [Statistics of Ukraine]*, 4, 60-68. [in Ukrainian].
5. Рудницький В. С. *Внутрішній аудит: методологія, організація*. Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2000, 103.
6. Rudnytskyi, V. S. (2000). Vnutrishnii audyt: metodolohiia, orhanizatsiia [Internal audit: methodology, organization]. *Monohrafiia [Monograph]*. Ternopil: Ekonomichna dumka, 103. [in Ukrainian].
7. Петрик О. А., Гойло, Н. В. Організаційно-методичні основи внутрішнього аудиту корпоративних прав. *Ефективна економіка*, 2017. 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5525>.
8. Petryk, O.A., Hoilo, N.V. (2017). Orhanizatsiino-metodychni osnovy vnutrishnoho audytu korporatyvnykh prav [Organizational and methodological bases of internal audit of corporate rights]. *Efektynna ekonomika [Effective Economy]*, 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5525>. [in Ukrainian].
9. Єршова Н. Ю. Методичні аспекти та особливості аудита товарно-матеріальних цінностей підприємства. Праці XV Всеукр. наук.-практич. конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Фінансова політика соціально-економічного розвитку регіонів України» (19 квітня 2012 р.), Дніпропетровськ. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2012, с. 114-116. URL : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/2935?mode=full>. (дата звернення: 24.10.2021 р.).
10. Yershova, N. Yu. (2012). Metodychni aspekty ta osoblyvosti audyta tovarno-materialnykh tsinnosti pidpriemstva [Methodological aspects and features of the audit of inventory of the enterprise]. *Pratsi KhV Vseukr. nauk.-praktich. konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh «Fiansova polityka sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy»* (19 kvitnia 2012 r.) [Works of the XV All-Ukrainian. scientific-practical Conference of students, graduate students and young scientists "Financial policy of socio-economic development of the regions of Ukraine" (April 19, 2012)], *Dnipropetrovsk : DDFA*, c. 114-116. <<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/2935?mode=full>>. [in Ukrainian].
11. Fulop M. T., Szekeley S. V. The evolution of the internal auditing function in the context of corporate transparency. *Audit Financiar*, 2017. 15(147). 440-450. [in English].
12. Кривицька О. Р. Аудиторські технології в аналізі діяльності компаній зі страхування життя. *Економічні студії*, 2019. 2(24). с. 103-109.
13. Kryvytska, O. R. (2019). Audytorski tekhnolohii v analizi diialnosti kompanii zi strakhuvannia zhyttia [Audit technologies in the analysis of life insurance companies]. *Ekonomichni studii [Economic Studies]*, 2(24), c. 103-109. [in Ukrainian].
14. Єршова Н. Ю. Методологія управління підприємством та її вплив на облікову парадигму. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2015, 3, 853-858.
15. Yershova, N. Yu. (2015). Metodolohiia upravlinnia pidpriemstvom ta yii vplyv na oblikovu paradyhmu [Enterprise management methodology and its impact on the accounting paradigm]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky [Global and National Economic Problems]*, 3, 853-858. [in Ukrainian].
16. Кондратьєв Б. О., Єршова, Н. Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (28 квітня 2020 р. м. Херсон) – Херсон, 2020, 418-419. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf. (дата звернення: 08. 11.2021 р.).
17. Kondratiev, B. O., Yershova, N. Yu. (2020). Informatsiine zabezpechennia upravlinnia diialnistiu pidpriemstva: teoretychni ta praktychni aspekty udoskonalennia [Information support of enterprise management: theoretical and practical aspects of improvement]. *Modernizatsiia ekonomiky: suchasni realii, prohnosni stsennarii ta perspektyvy rozvytku : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., (28 kvitnia 2020 r. m. Kherson)* [Modernization of the economy: current realities, forecast scenarios and prospects for development: materials intern. scientific-practical Conf., (April 28, 2020)] – *Kherson*, 418-419. <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf>. [in Ukrainian].
18. Єршова, Н. Ю. Концептуальні підходи до розвитку обліково-аналітичного забезпечення підприємств: стратегічний аспект. Матеріали II Міжн. наук.-практ. конф. «Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки» (10 жовтня 2015 року, м. Луцьк), 2(1), 100-101.
19. Yershova, N. Yu. (2015). Kontseptualni pidkhody do rozvytku oblikovo-analitychnoho zabezpechennia pidpriemstv: strahichnyi aspekt [Conceptual approaches to the development of accounting and analytical support of enterprises: a strategic aspect]. *Materialy II Mizhn. nauk.-prakt. konf. «Oblik, analiz i audyt: vyklyky instytutsionalnoi ekonomiky»* (10 zhovtnia 2015 roku, m. Luts'k), 2(1), 100-101.

ekonomiky» (10 zhovtnia 2015 roku, m. Lutsk) [Materials II International science-practice. conf. "Accounting, Analysis and Auditing: Challenges of Institutional Economics" (October 10, 2015, Lutsk)], 2(1), 100-101. [in Ukrainian].

11. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту. 2017. URL: <http://iaa-ua.org/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>. (дата звернення: 08.11.2021 р.).

Mizhnarodni standarty profesiinoi praktyky vnutrishnoho audytu [International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing] (2017). <<http://iaa-ua.org/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>>. [in Ukrainian].

12. Private Company Financial Reporting Task Force Report. New York: American Institute of Certified Public Accountants (2005). https://www.fasb.org/fasac/03-22-05_aicpa.pdf. [in English].

13. ABNT NBR ISO 31000. Gestão de riscos – diretrizes – risk management – guidelines. 2. ed. Rio de Janeiro: Associação Brasileira de Normas Técnicas, 2018. [in English].

14. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (2007). *Enterprise risk management. Aligning risk with strategy and performance (COSO)* <https://www.coso.org/Documents/COSO-ERM-draft-PostExposure-Version.pdf>. [in English].

15. Federation of European Risk Management Associations (2003). *Norma de gestão de riscos*. Bruxelas (FERMA) <https://www.ferma.eu/app/uploads/2011/11/a-risk-management-standard-portuguese-version.pdf>. [in English].

16. Єршова Н. Ю. Облікова система в контексті управління сучасним підприємством. *Вісник НТУ «ХПІ»*, 2013, 52, 49–55.

Yershova, N. Yu. (2013). *Oblikova systema v konteksti upravlinnia suchasnym pidpriemstvom* [Accounting system in the context of modern enterprise management]. *Visnyk NTU «KhPI»* [Bulletin of NTU «KhPI»], 52, 49–55. [in Ukrainian].

17. Кривицька О. Р. Система контролю діяльності компаній зі страхування життя як інформаційний ресурс. *Проблеми економіки*, 2019, 1, С.191-198.

Kryvytska, O. R. (2019). *Systema kontroliu diialnosti kompanii zi strakhuvannia zhyttia yak informatsiyni resurs* [The system of control over the activities of life insurance companies as an information resource]. *Problemy ekonomiky* [Problems of Economics], 1, S.191-198. [in Ukrainian].

18. Audit Analytics and Continuous Audit: Looking Toward the Future (AICPA) https://us.aicpa.org/content/dam/aicpa/interestareas/frc/assuranceadvisoryservices/downloadabledocuments/auditanalytics_lookingtowardfuture.pdf. [in English].

19. Analytical procedures. <https://www.accaglobal.com/hk/en/student/exam-support-resources/professionalexams-study-resources/p7/technical-articles/analytical-procedures.html>. [in English].

20. Hirst, D. E., & Koonce, L. *Audit Analytical Procedures: A Field Investigation*. http://lib.cufe.edu.cn/upload_files/other/4_20140522023710_9.pdf. [in English].

21. Єршова Н. Ю. Інтегрована система обліково-аналітичного забезпечення процесів розробки та реалізації стратегій розвитку підприємства. *Розвиток і становлення обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою за роки незалежності України*: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 12-13 травня 2016 р., м. Дніпропетровськ. – Дніпропетровськ: ННІЕ, 2016, 36-40. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23806/1/>. (дата звернення: 11.11.2021 р.).

Yershova, N. Yu. (2016). *Intehrovana systema oblikovo-analitychnoho zabezpechennia protsesiv rozrobky ta realizatsii stratehii rozvytku pidpriemstva* [Integrated system of accounting and analytical support for the development and implementation of enterprise development strategies]. *Rozvytok i stanovlennia obliku, audytu ta upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu za roky nezalezhnosti Ukrainy* [Development and formation of accounting, auditing and management of financial and economic security during the years of independence of Ukraine]: *materialy Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf., 12-13 travnia 2016 r., m. Dnipropetrovsk* [materials All-Ukrainian. scientific-practical Internet conference, May 12-13, 2016]. – Dnipropetrovsk: NNIE, 36-40 <<http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23806/1/>>. [in Ukrainian].

22. Кіндрацька Л. М., Кривицька О. Р. Підходи до аналізу діяльності компаній зі страхування життя на основі теорії стейкхолдерів. *Причорноморські економічні студії*, 2018, 33, с. 222-227.

Kindratska, L. M., Kryvytska, O. R. (2018). *Podkhody do analizu diialnosti kompanii zi strakhuvannia zhyttia na osnovi teorii steikholderiv* [approaches to the analysis of life insurance companies based on stakeholder theory]. *Prychornomorski ekonomichni studii* [Black Sea Economic Studies]. 33, с. 222-227. [in Ukrainian].

23. Єршова Н. Ю. Формування системи фінансових індикаторів для оцінки фінансового стану підприємства (на прикладі підприємства машинобудування). *Економіка: проблеми теорії та практики*, 2007, Т.V, 1263-1272.

Yershova, N. Yu. (2007). *Formuvannia systemy finansovykh indykatoriv dlia otsinky finansovoho stanu pidpriemstva (na prykladi pidpriemstva mashynobuduvannia)* [Formation of a system of financial indicators to assess the financial condition of the enterprise (on the example of the machine-building enterprise)]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky* [Economics: problems of theory and practice], T.V, 1263-1272. [in Ukrainian].

24. Castanheira, N., Rodrigues, L. L., & Craig, R. (2010). Factors associated with the adoption of risk-based internal auditing. *Managerial Auditing Journal*, 25, 79-98. [in English].

25. Tashakkori, A., & Creswell, J. W. (2007). Editorial: exploring the nature of research questions in mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(3), 207–211. [in English].